

עניינים תוכן

מבוא	2
גוף העבודה	4
נימוקים בעד השימוש בצמח הקנביס	4
נימוקים נגד השימוש בצמח הקנביס	5
דה קרימינליזציה – הצעה לפשרה	6
סיכום	6
ביבליוגרפיה	8

מבוא

הדילמה האזרחית אותה נחקר היא שאלת השימוש בצמח הקנביס לשימושים שונים. שאלת המחקר של העבודה היא "האם לקיים לגליזציה בישראל?"

הצגת הרקע לדילמה

בשנים האחרונות מתחרשת התופעה של החדרת צמח המריחואנה לצרכים רפואיים. תופעה זו הביאה לניסיונות לבצע לגליזציה של סמים קלים לשימוש רחב¹. בישראל קיים איסור שימוש והחזקת חומרים המוגדרים בתור סמים מסוכנים, כאשר בין החומרים הללו מצוי גם הקנביס. דעות מסוימות תומכות בהפיכה של צמח הקנביס לחוקי, ודעות אחרות סבורות כי הפיכתו לחוקי עשויה לפגוע בחברה הישראלית.

פתרונות אפשריים לדילמה

פתרון אפשרי אחד הוא לא להתיר את השימוש בצמח זה בתור פעולה חוקית. פתרון אחר הוא להתיר את השימוש בצמח מאחר והוא כבר לא יוגדר בתור סם מסוכן. לצד שני פתרונות אלו קיים גם פתרון נוסף לבעיה. פתרון זה הוא דה קרימינליזציה פירשה ביטול העבירה הפלילית וקביעת עבירה מנהלית במקום. כלומר המעשה נותר בלתי חוקי אולם לא גורר אחריו סנקציה פלילית או מנהלית כמו קנס או הפנייה לגורמי טיפול שונים.

מושגים מעולם האזרחות

חירות הפרט: או חירות האדם הוא עקרון יסוד שקובע כי האדם הוא אינו אמצעי וכל אדם הוא מטרה בפני עצמו, כך שלא ניתן לכפות עליו את הרצונות של אדם אחר. המושג חשוב לנושא מאחר והשימוש בקנביס הוא נושא שאדם יכול לבחור בעצמו, לפי עקרון זה, ולא לפעול לפי רצונות של גורמים אחרים.

אכיפת חוק: אכיפת חוק הוא הפעולה של המשטרה תחת ההנחיות של הרשות המבצעת ואשר נועדה לאכוף את החוקים שהיא מבקשת ליישם. המושג חשוב לנושא זה מאחר ודעות שונות במחקר, כפי שנראה להלן, סבורים כי לא ניתן לאכוף את איסור השימוש בצמח זה מבחינה מעשית.

ליברליזם: פילוסופיה פוליטית המבוססת על עקרונות החירות והשיוון בפני החוק. מושג זה קשור לנושא מאחר ורעיונות פילוסופיה מדגישות את חירות הפרט ואת היכולת שלו לקבוע האם להשתמש בחומר מסוים או שלא, לפי מיטב הבנתו ושיקול דעתו.

¹ לגליזציה: הסרת איסור שקיים לגבי פעולה שאינה חוקית או חקיקת חוק שמתיר פעולה שהייתה בעבר מחוץ לחוק.

גוף העבודה

כאמור לעיל, לגליזציה היא אישור של פעולה לא חוקית ובמקרה של עבודה זו מדובר על הפיכת השימוש בסמים הקלים לחוקית. האישור הוא למעשה על שימוש, גידול ומכירה של סמים קלים, שהם חומרים פסיכו אקטיביים המשפיעים על המצב הפיזי והנפשי של האדם. במשך עשרות שנים נחשב צמח הקנביס ברוב העולם לסם לא חוקי שיש להעניש על אחזקתו של הצמח ועבור השימוש בו. הדיון הציבורי נגד להקשרים פליליים ולאוכלוסיות שוליים. בשנים האחרונות חלה מגמת שינוי של היחס החוקי כלפי השימוש בצמח זה (Månsson 2016).

הוועד העולמי למדיניות בנוגע לסמים פרסם דוח בשנת 2016 ובו טען כי יש לבצע מדיניות של אי הפללה של משתמשים בצמח. חלק מן המדינות אימצו את מסקנות הדוח וחקקו תקנות של אי הפללה של משתמשים או התרה של שימוש עצמי בלבד. חלק גם התירו את השימוש למען צרכים רפואיים. לצד שינוי חוקי זה השיח הציבורי בסוגייה זו הפך להיות הרבה יותר מורכב. צריכת הקנביס מוזכרת באמצעי התקשורת בהקשר של פעילות פנאי ולא רק בהקשר של פעילות פלילית גרידא (Global commission on drug policy, 2016).

השימוש כיום מתואר בצורה שונה ותפיסת המסוכנות של השימוש בצמח עוברת שינוי תודעתי של ממש. במדינות אשר שינו את התקנות של השימוש מתקיים דיו וציבורי על ההשפעה האפשרית של השימוש בצמח. בישראל החל משנת 2011 נחקקו חוקים שנועדו להסדיר את הצריכה של קנביס למען שימוש רפואי. כמו כן נחקק תיקון לחוק פקודת הסמים המסוכנים בשנת 2018 אשר קבע כי יש להחריג אחזקה חד פעמית של הקנביס לצרכי פנאי וכמו כן קבע כי העבירה היא קנס ללא רישום פלילי אשר יתבצע רק אם האדם ייתפס בפעם הרביעית (שוורץ, 2019).

נימוקים בעד השימוש בצמח הקנביס

מן הצד אשר תומך בגליזציה של צמח הקנביס בדרך כלל אנו שומעים נימוקים אשר מדגישים את היתרונות הבריאותיים של השימוש בצמח זה. הטענה היא כי השימוש בסמים אלו אינם באמת מסוכנים לבריאות כפי שחושבים. לראייה הם מציינים את השימוש באלכוהול שהוא חמור הרבה יותר מן השימוש בצמח הקנביס ולמרות זאת הוא מאושר בצורה חוקית בניגוד לצמח הקנביס(שוורץ, 2019).

נימוק נוסף אשר נטען בעד השימוש בצמח הקנביס הוא בשל הפגיעה בחירות הפרט. נימוק זה מראה כי על האדם לקבוע האם הוא רוצה לבחור בשימוש בצמח זה או שהוא לא רוצה. אומנם